

Екологічне право

УДК 349.6:341.176(4-6ЄС):502/504(477)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20609962>

**Євроінтеграційні процеси в екологічній сфері України: правові орієнтири,
судова практика та виклики імплементації *acquis* ЄС**

Васильчук Лариса Богданівна,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри конституційного права

та порівняльного правознавства

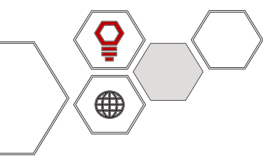
Ужгородського національного університету,

<https://orcid.org/0000-0002-8370-0541>

Прийнято: 17.05.2026 | Опубліковано: 30.05.2026

Анотація. Метою статті є комплексний аналіз правових засад євроінтеграційних процесів в екологічній сфері України, визначення основних напрямів наближення національного законодавства до екологічного *acquis* Європейського Союзу, а також з'ясування ролі принципів екологічного права, судової практики та інституційної спроможності держави у забезпеченні реального впровадження європейських екологічних стандартів. Особливу увагу приділено значенню екологічної євроінтеграції в умовах повномасштабної війни та майбутнього післявоєнного відновлення України.

Методологічну основу дослідження становить поєднання загальнонаукових і спеціально-юридичних методів. Діалектичний метод використано для з'ясування розвитку екологічного законодавства України в умовах європейської інтеграції. Системний метод дав змогу розглянути

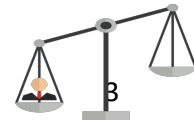
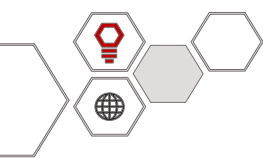

екологічну євроінтеграцію як складне правове явище, що охоплює законодавство, державне управління, судовий захист, участь громадськості та післявоєнне відновлення. Формально-юридичний метод застосовано для аналізу положень законодавства України, актів ЄС, міжнародних договорів і стратегічних документів. Порівняльно-правовий метод дозволив зіставити українські та європейські підходи до оцінки впливу на довкілля, стратегічної екологічної оцінки, управління відходами та промислового забруднення.

У статті обґрунтовано, що екологічна євроінтеграція України не може зводитися лише до формального прийняття нормативно-правових актів. Її зміст полягає у переході до превентивної, прозорої та процедурно обґрунтованої моделі екологічного врядування. Визначено значення принципів обережності, превентивних дій, усунення шкоди у її джерелі та принципу «забруднювач платить». Проаналізовано роль процедур оцінки впливу на довкілля, стратегічної екологічної оцінки, реформ у сфері управління відходами та інтегрованого запобігання і контролю промислового забруднення. Окремо акцентовано на значенні практики Верховного Суду, Суду ЄС та ЄСПЛ у формуванні стандартів захисту екологічних прав.

Зроблено висновок, що головним викликом для України є не лише імплементація екологічного асquis ЄС, а забезпечення його ефективного виконання на практиці. Європейські екологічні стандарти мають стати реальними інструментами охорони довкілля, захисту прав людини, участі громадськості та післявоєнного відновлення на засадах сталого розвитку.

Ключові слова: екологічне право, європейська інтеграція, екологічне асquis ЄС, охорона довкілля, оцінка впливу на довкілля, стратегічна екологічна оцінка, принцип обережності, право на безпечне довкілля, судовий захист, післявоєнне відновлення.

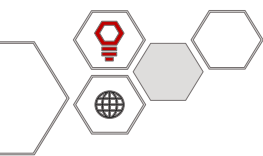
European integration processes in the environmental sphere of Ukraine: legal guidelines, case law, and challenges of implementing the EU acquis

Larysa Vasylchuk,

Candidate of Legal Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Constitutional Law
and Comparative Jurisprudence,
Uzhhorod National University,
<https://orcid.org/0000-0002-8370-0541>

Abstract. The purpose of the article is to provide a comprehensive analysis of the legal foundations of European integration processes in the environmental sphere of Ukraine, to identify the main directions of approximation of national legislation to the environmental acquis of the European Union, and to clarify the role of environmental law principles, judicial practice and institutional capacity of the state in ensuring the effective implementation of European environmental standards. Special attention is paid to the importance of environmental European integration in the context of Russia's full-scale war against Ukraine and the future post-war recovery of the state.

The methodological basis of the research is formed by a combination of general scientific and special legal methods. The dialectical method was used to study the development of Ukrainian environmental legislation in the context of European integration. The systemic method made it possible to consider environmental European integration as a complex legal phenomenon covering legislation, public administration, judicial protection, public participation and post-war reconstruction. The formal legal method was applied to analyse Ukrainian legislation, EU legal acts, international treaties and strategic documents. The comparative legal method allowed the author to compare Ukrainian and European approaches to environmental impact assessment, strategic environmental assessment, waste management and industrial pollution control.

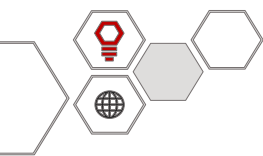

The article substantiates that Ukraine's environmental European integration cannot be reduced only to the formal adoption of legal acts. Its real content lies in the transition to a preventive, transparent and procedurally justified model of environmental governance. The importance of the precautionary principle, the principle of preventive action, the principle of rectification of environmental damage at source and the "polluter pays" principle is determined. The article analyses the role of environmental impact assessment, strategic environmental assessment, waste management reform and integrated prevention and control of industrial pollution. Particular attention is paid to the significance of the case law of the Supreme Court, the Court of Justice of the European Union and the European Court of Human Rights in shaping standards for the protection of environmental rights.

It is concluded that the main challenge for Ukraine is not only the implementation of the EU environmental acquis, but also ensuring its effective application in practice. European environmental standards should become real instruments for environmental protection, human rights protection, public participation and post-war reconstruction based on the principles of sustainable development.

Keywords: environmental law, European integration, EU environmental acquis, environmental protection, environmental impact assessment, strategic environmental assessment, precautionary principle, right to a safe environment, judicial protection, post-war recovery.

Постановка проблеми. Європейська інтеграція України у сфері охорони довкілля є одним із найбільш складних і водночас найбільш важливих напрямів наближення національної правової системи до стандартів Європейського Союзу. Її складність полягає в тому, що екологічне *acquis* ЄС охоплює значний масив правових норм, управлінських процедур і технічних стандартів, які стосуються оцінки впливу на довкілля, стратегічної екологічної оцінки, управління відходами, якості води й повітря, промислового забруднення, охорони природи,

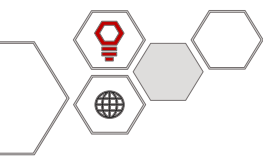
кліматичної політики, екологічного моніторингу та доступу громадськості до інформації і правосуддя [7].

Для України екологічна євроінтеграція не є суто формальним процесом виконання міжнародних зобов'язань. Вона безпосередньо пов'язана з правом людини на безпечне для життя і здоров'я довкілля, із якістю державного управління, прозорістю ухвалення рішень, відповідальністю забруднювачів, розвитком територіальних громад та післявоєнним відновленням. В умовах повномасштабної війни екологічні виклики стали ще гострішими: руйнування промислових об'єктів, мінування територій, забруднення вод, ґрунтів і повітря, шкода природно-заповідному фонду, лісам та екосистемам вимагають від держави не лише фіксації збитків, а й побудови нової екологічної політики на європейських засадах.

Водночас основною проблемою залишається розрив між нормативним наближенням до права ЄС і реальним виконанням прийнятих норм. Україна вже ухвалила низку важливих законів у сфері оцінки впливу на довкілля, стратегічної екологічної оцінки, управління відходами, інтегрованого запобігання та контролю промислового забруднення [9; 11; 13; 15]. Проте ефективність цих актів залежить від того, чи будуть вони застосовуватися не формально, а як реальні інструменти запобігання шкоді довкіллю, забезпечення участі громадськості та притягнення забруднювачів до відповідальності.

Саме тому актуальним є комплексний аналіз євроінтеграційних процесів в екологічній сфері України через поєднання трьох вимірів: нормативного, інституційного і судового.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика євроінтеграційних процесів у сфері охорони довкілля активно досліджується як українськими, так і зарубіжними науковцями. У сучасній правовій доктрині увага приділяється питанням європеїзації екологічного права, імплементації *acquis* ЄС, розвитку принципів екологічного права, участі громадськості у

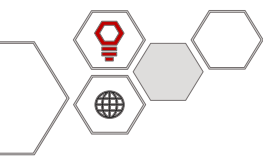
прийнятті рішень, доступу до правосуддя та ефективності екологічного врядування.

Вагоме значення для розуміння теоретико-правових засад екологічного права України мають праці А. П. Гетьмана. Учений розглядає екологічне право як складну систему правових знань, яка охоплює правову охорону довкілля, екологічну безпеку, використання природних ресурсів, юридичну відповідальність за екологічні правопорушення та правову охорону клімату [1]. Такий підхід є важливим для цієї статті, оскільки дозволяє розглядати євроінтеграцію не лише як зовнішньополітичний процес, а як чинник оновлення всієї системи екологічного права України.

Питання європеїзації екологічного права досліджували І. В. Яковюк, Г. В. Анісімова та О. Я. Трагнюк. Науковці акцентують увагу на тому, що європеїзація екологічного права стосується не лише держав-членів ЄС, а й держав-кандидатів, для яких наближення до *acquis* ЄС є необхідною умовою правової та інституційної інтеграції [2]. Такий висновок має особливе значення для України, яка перебуває на етапі активного переговорного процесу щодо вступу до ЄС.

Окремі аспекти екологічної євроінтеграції розкриті у дослідженнях Л. Р. Данилюк, Н. Р. Кобецької та З. В. Яремак, які аналізували проблеми муніципального управління відходами в контексті європейської інтеграції [3]. Значення цих напрацювань полягає в тому, що сфера відходів є однією з найбільш практично складних для України, адже потребує не лише нового законодавства, а й інфраструктури, фінансування, зміни поведінки населення, відповідальності бізнесу та спроможності громад.

Проблему формування і реалізації державної екологічної політики в умовах євроінтеграції аналізують К. Сич та Є. Романов. Вони пов'язують екологічну політику з ідеями сталого розвитку, екологізації економіки, стратегічного планування та оновлення державного управління [4]. Цей підхід є продуктивним, оскільки екологічна євроінтеграція не може бути ізольованою від економічної, промислової, енергетичної, транспортної та регіональної політики.

У зарубіжній доктрині важливими є праці Н. де Саделера, який досліджує еволюцію принципів екологічного права. Науковець доводить, що принципи обережності, превенції та «забруднювач платить» пройшли шлях від політичних гасел до правових правил, здатних впливати на нормотворчість, адміністративну практику та судові тлумачення [5]. Саме ці принципи є концептуальним ядром екологічної політики ЄС і мають особливе значення для реформування українського екологічного законодавства.

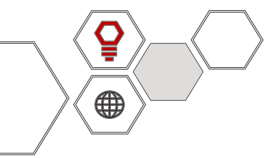
Водночас аналіз наукових публікацій свідчить, що недостатньо розкритим залишається питання комплексного поєднання нормативної імплементації екологічного асquis ЄС, судової практики у сфері захисту екологічних прав і практичної спроможності держави забезпечити реальне виконання європейських стандартів в умовах війни та майбутнього післявоєнного відновлення.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значну увагу до проблем екологічної євроінтеграції, низка питань залишається недостатньо вирішеною.

По-перше, потребує подальшого аналізу співвідношення формальної імплементації норм ЄС та їх фактичного виконання. Прийняття законів у сфері оцінки впливу на довкілля, стратегічної екологічної оцінки, управління відходами чи промислового забруднення саме по собі ще не означає, що європейські стандарти реально працюють у правозастосовній практиці.

По-друге, недостатньо дослідженим залишається питання інституційної спроможності держави та органів місцевого самоврядування реалізовувати екологічне асquis ЄС. Європейські стандарти потребують не лише нормативної бази, а й компетентних органів, якісного екологічного моніторингу, відкритих даних, ефективного контролю, прозорих процедур і належного фінансування.

По-третє, потребує більшої уваги роль судової практики у процесі екологічної євроінтеграції. Рішення Верховного Суду, Суду ЄС та Європейського суду з прав людини показують, що екологічні спори дедалі

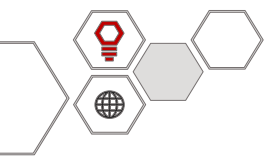
частіше розглядаються крізь призму прав людини, доступу до інформації, участі громадськості та права на ефективний судовий захист.

По-четверте, недостатньо розробленим залишається питання інтеграції екологічних стандартів ЄС у процес післявоєнного відновлення України. Відбудова житла, промисловості, енергетики, транспортної інфраструктури та територій має здійснюватися не шляхом механічного відновлення довоєнного стану, а з урахуванням принципів сталого розвитку, кліматичної політики, екологічної безпеки та участі громадськості.

Метою статті є комплексний аналіз правових засад євроінтеграційних процесів в екологічній сфері України, визначення основних напрямів наближення національного законодавства до екологічного асquis ЄС, а також з'ясування ролі судової практики, принципів екологічного права та наукових підходів у забезпеченні ефективної реалізації європейських екологічних стандартів.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання: охарактеризувати правову природу євроінтеграційних процесів у сфері охорони довкілля; визначити основні нормативно-правові акти України та Європейського Союзу, що формують основу екологічної євроінтеграції; проаналізувати значення принципів екологічного права ЄС, зокрема принципу обережності, принципу превентивних дій та принципу «забруднювач платить»; розкрити роль процедур оцінки впливу на довкілля та стратегічної екологічної оцінки у наближенні України до стандартів ЄС; охарактеризувати реформи у сфері управління відходами та інтегрованого запобігання і контролю промислового забруднення; дослідити значення судової практики Верховного Суду, Суду ЄС та ЄСПЛ у сфері захисту екологічних прав; визначити основні виклики імплементації екологічного асquis ЄС в умовах війни та післявоєнного відновлення України.

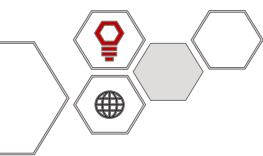
Методологічну основу дослідження становить сукупність загальнонаукових і спеціально-юридичних методів, що дозволили комплексно

проаналізувати євроінтеграційні процеси в екологічній сфері України. За допомогою діалектичного методу досліджено розвиток екологічного законодавства України в умовах європейської інтеграції, а також виявлено взаємозв'язок між оновленням нормативної бази, адміністративною практикою та судовим захистом екологічних прав. Системний метод використано для розгляду екологічної євроінтеграції як складного правового явища, що охоплює законодавство, інституційну спроможність, екологічне врядування, участь громадськості, судову практику та післявоєнне відновлення. Формально-юридичний метод дав змогу проаналізувати положення законів України, директив ЄС, міжнародних договорів і стратегічних документів у сфері охорони довкілля. Порівняльно-правовий метод застосовано для зіставлення підходів українського законодавства та права Європейського Союзу щодо оцінки впливу на довкілля, стратегічної екологічної оцінки, управління відходами, промислового забруднення та екологічної участі громадськості. Метод аналізу судової практики використано для з'ясування значення рішень Верховного Суду, Суду ЄС та Європейського суду з прав людини у формуванні стандартів захисту екологічних прав.

Метод узагальнення дав змогу сформулювати висновки щодо основних викликів і перспектив реалізації екологічного асвіс ЄС в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Право Європейського Союзу у сфері довкілля побудоване на ідеї високого рівня охорони навколишнього природного середовища та інтеграції екологічних вимог в інші політики Союзу. Відповідно до ст. 191 Договору про функціонування Європейського Союзу, політика ЄС у сфері довкілля спрямована на збереження, захист і поліпшення якості довкілля, охорону здоров'я людини, раціональне використання природних ресурсів, а також сприяння заходам міжнародного рівня щодо вирішення регіональних і глобальних екологічних проблем, зокрема боротьби зі зміною клімату [6].

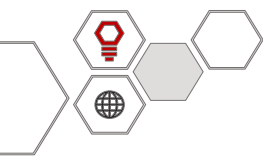
Ця ж стаття закріплює ключові принципи екологічної політики ЄС: принцип обережності, принцип превентивних дій, принцип усунення шкоди насамперед у її джерелі та принцип «забруднювач платить» [6]. Їхнє значення полягає в тому, що держава має не просто реагувати на вже заподіяну шкоду, а створювати умови для її попередження. Такий підхід є особливо важливим для України, де екологічна політика тривалий час часто мала реактивний характер: спочатку виникала шкода, а вже потім держава намагалася її усунути або компенсувати.

Євроінтеграційний процес в екологічній сфері передбачає зміну цієї логіки. Україна має перейти від декларативного природоохоронного підходу до превентивної, процедурної та доказової моделі екологічного врядування. У такій моделі важливе значення мають не лише заборони й санкції, а й процедури оцінки, планування, консультацій, відкритості даних, участі громадськості і судового контролю.

Одним із базових напрямів наближення українського законодавства до права ЄС стало запровадження процедури оцінки впливу на довкілля. Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23 травня 2017 року № 2059-VIII визначає правові та організаційні засади оцінки впливу планованої діяльності на довкілля і спрямований на запобігання шкоді довкіллю, забезпечення екологічної безпеки, охорону довкілля та раціональне використання природних ресурсів [9].

На рівні ЄС відповідна модель закріплена у Директиві 2011/92/ЄС про оцінку впливу окремих державних і приватних проєктів на довкілля [10]. Її логіка полягає в тому, що екологічні наслідки значних проєктів мають оцінюватися до початку їх реалізації, а не після того, як негативний вплив уже настав.

Водночас оцінка впливу на довкілля не повинна перетворюватися на формальну процедуру. Її сутність полягає у тому, щоб до ухвалення остаточного рішення з'ясувати можливі екологічні наслідки, розглянути альтернативи, врахувати думку громадськості і забезпечити обґрунтованість рішення. Якщо

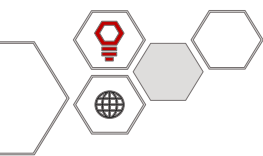
процедура проводиться лише для “галочки”, вона втрачає своє європейське призначення.

Поруч із процедурою оцінки впливу на довкілля важливе місце займає стратегічна екологічна оцінка. Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» від 20 березня 2018 року № 2354-VIII передбачає врахування екологічних наслідків під час розроблення документів державного планування [11]. На рівні ЄС відповідні підходи закріплені у Директиві 2001/42/ЄС [12].

Різниця між оцінкою впливу на довкілля і стратегічною екологічною оцінкою полягає у рівні прийняття рішення. ОВД стосується конкретної планованої діяльності, наприклад будівництва, реконструкції чи промислового проекту. СЕО застосовується раніше — на етапі стратегій, планів, програм, містобудівної документації. Саме тому стратегічна екологічна оцінка є надзвичайно важливою для післявоєнного відновлення України. Вона дозволяє оцінити екологічні наслідки ще до того, як конкретні проекти будуть запущені.

Судова практика Суду ЄС підтверджує, що екологічна оцінка має тлумачитися широко і не може зводитися до технічної формальності. У справі C-72/95 *Kraaijeveld* Суд ЄС наголосив на необхідності широкого тлумачення сфери застосування директиви про оцінку впливу на довкілля [19]. У справі C-201/02 *Wells* Суд ЄС розглядав наслідки надання дозволу на діяльність без належної оцінки впливу на довкілля [20]. Ці рішення є важливими для України, оскільки показують: екологічна процедура має реальний правовий зміст, а її порушення може мати наслідки для законності адміністративного рішення.

Особливе значення для екологічної інтеграції має і практика Суду ЄС щодо охорони природних територій. У справі C-127/02 *Waddenvereniging and Vogelbeschermingsvereniging* Суд ЄС сформулював підхід, за яким дозвіл на план або проєкт, що може впливати на охоронювану територію, можливий лише за відсутності обґрунтованих наукових сумнівів щодо його негативного впливу [21]. Фактично це є практичним проявом принципу обережності.

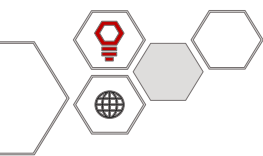
Для України принцип обережності має особливе значення. В умовах війни, масштабного руйнування інфраструктури, забруднення територій та високого рівня екологічних ризиків держава не завжди має повну наукову визначеність щодо всіх наслідків. Однак відсутність повної визначеності не повинна бути підставою для бездіяльності. Навпаки, якщо існує серйозний ризик шкоди довкіллю чи здоров'ю людей, держава має діяти превентивно.

Окремим напрямом євроінтеграційних реформ є сфера управління відходами. Закон України «Про управління відходами» від 20 червня 2022 року № 2320-IX закладає правові засади переходу до сучасної моделі управління відходами [13]. Вона має відповідати європейській ієрархії: запобігання утворенню відходів, підготовка до повторного використання, рециклінг, інше відновлення і лише в останню чергу — видалення. На рівні ЄС ці підходи закріплені у Директиві 2008/98/ЄС про відходи [14].

Для України ця реформа є не просто технічною. Вона має величезне практичне значення, оскільки держава стикається з проблемами переповнених полігонів, промислових відходів, низького рівня сортування, недостатньої інфраструктури переробки, а також нових видів відходів, пов'язаних із воєнними руйнуваннями. Європейський підхід вимагає, щоб відходи розглядалися не лише як проблема видалення, а як ресурс, яким потрібно управляти відповідально.

Ще одним важливим кроком стало ухвалення Закону України «Про інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення» від 16 липня 2024 року № 3855-IX [15]. Цей закон спрямований на наближення українського законодавства до підходів Директиви 2010/75/ЄС про промислові викиди [16]. Його значення полягає у переході до інтегрованого дозволу для промислових установок і застосування найкращих доступних технологій та методів управління.

Водночас ця реформа є однією з найскладніших, оскільки потребує не лише нового закону, а й практичної спроможності держави: підготовлених фахівців, прозорих процедур, реєстрів, технічної експертизи, контролю,

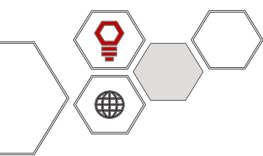
моніторингу та реальної відповідальності операторів. Без цього інтегрований довкіллевий дозвіл може залишитися формальним документом, а не інструментом зменшення промислового забруднення.

Важливою складовою екологічної євроінтеграції є участь громадськості. Орхуська конвенція закріплює три ключові елементи екологічної демократії: доступ до екологічної інформації, участь громадськості у прийнятті рішень і доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля [18]. Ці положення мають безпосереднє значення для України, оскільки екологічна політика не може бути ефективною без відкритості, довіри і можливості громадян впливати на рішення, які стосуються їхнього життя і здоров'я.

Верховний Суд України у своїй практиці також визнає значення Орхуської конвенції. Велика Палата Верховного Суду у постанові від 11 грудня 2018 року у справі № 910/8122/17 дійшла висновку, що природоохоронна організація має право представляти в суді екологічні інтереси суспільства та окремих його членів з метою захисту екологічних прав або усунення порушень природоохоронного законодавства [22]. Ця позиція є надзвичайно важливою, оскільки вона підтверджує, що екологічний інтерес не завжди є суто індивідуальним. Він може мати суспільний характер, а громадські організації можуть відігравати важливу роль у його захисті.

Практика Європейського суду з прав людини також демонструє тісний зв'язок між охороною довкілля і правами людини. У справі «Дубецька та інші проти України» ЄСПЛ розглядав скарги заявників на тривале промислове забруднення, яке негативно впливало на їхнє житло, приватне і сімейне життя. Суд визнав, що екологічна небезпека може порушувати ст. 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, якщо вона досягає рівня, що істотно впливає на можливість особи користуватися своїм житлом, приватним чи сімейним життям [23].

Це рішення є важливим для української правової системи, оскільки воно показує: екологічні проблеми не є абстрактними. Забруднення повітря, води,

ґрунтів, шум, небезпечні відходи чи промислові викиди можуть прямо впливати на повсякденне життя людини, її здоров'я, житло, сім'ю і гідність.

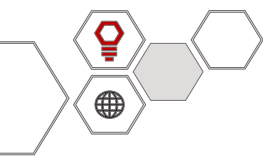
У цьому контексті важливим стратегічним актом залишається Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» [17]. Він визначає довгострокові орієнтири екологічної політики, однак в умовах євроінтеграції його положення мають бути наповнені конкретним практичним змістом: фінансуванням, контролем, моніторингом, відкритими даними, якісною участю громадськості і реальним судовим захистом.

Сучасний стан довкілля України ускладнений війною. Звіт Об'єднаного дослідницького центру Європейської Комісії щодо стану довкілля та клімату в Україні звертає увагу на те, що війна посилила вже наявні проблеми екологічного моніторингу, виконання екологічного законодавства, стану лісів, ґрунтів, водних і морських екосистем [24]. Це означає, що екологічна євроінтеграція відбувається в умовах подвійного виклику: Україна одночасно має реагувати на наслідки війни і впроваджувати складні європейські стандарти.

Отже, євроінтеграційні процеси в екологічній сфері України мають розглядатися не як суто формальне виконання переговорних вимог, а як шанс якісно змінити модель екологічного врядування. Європейський підхід вимагає, щоб екологічні рішення були обґрунтованими, прозорими, превентивними, відкритими для громадськості і контрольованими судом.

Висновки і подальші перспективи в цьому напрямку. Проведений аналіз дає підстави зробити висновок, що євроінтеграційні процеси в екологічній сфері України мають комплексний характер. Вони охоплюють не лише формальне наближення законодавства до права Європейського Союзу, а й глибшу трансформацію екологічного врядування, адміністративних процедур, судового захисту, участі громадськості та державної політики відновлення.

Екологічне *acquis* ЄС ґрунтується на принципах обережності, превентивних дій, усунення шкоди насамперед у її джерелі та принципі

«забруднювач платить». Для України ці принципи мають стати не деклараціями, а практичними орієнтирами законодавчої, адміністративної і судової діяльності.

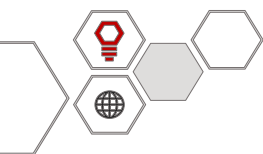
Україна вже зробила важливі кроки у напрямі європейської інтеграції: запроваджено процедури оцінки впливу на довкілля та стратегічної екологічної оцінки, ухвалено законодавство про управління відходами, прийнято закон про інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення. Водночас головним викликом залишається не кількість прийнятих актів, а якість їх реалізації.

Судова практика Верховного Суду, Суду ЄС та ЄСПЛ підтверджує, що охорона довкілля дедалі більше пов'язується із захистом прав людини, доступом до правосуддя, правом на інформацію і можливістю громадськості впливати на екологічно значущі рішення. Саме судова практика може стати важливим чинником реального наповнення екологічних норм змістом.

Подальші перспективи дослідження цієї проблематики доцільно пов'язувати з аналізом практичної імплементації екологічного асвісу ЄС на рівні територіальних громад, оцінкою ефективності екологічного контролю, дослідженням екологічних стандартів післявоєнного відновлення України, а також вивченням судової практики у спрах щодо оцінки впливу на довкілля, стратегічної екологічної оцінки, промислового забруднення та доступу громадськості до екологічної інформації.

Список використаних джерел.

1. Гетьман А. П. Стан і перспективи розвитку науки екологічного права України в умовах євроінтеграції. Проблеми законності. 2020. Вип. 148. С. 85–104. DOI: <https://doi.org/10.21564/2414-990x.148.191933>. URL: <https://plaw.nlu.edu.ua/article/view/191933> (дата звернення: 18.04.2026).
2. Яковюк І. В., Анісімова Г. В., Трагнюк О. Я. Europeanization of Environmental Law of the European Union Member States. Проблеми законності.

2022. Вип. 158. С. 57–78. DOI: <https://doi.org/10.21564/2414-990X.158.263248>.
URL: <https://plaw.nlu.edu.ua/article/view/263248> (дата звернення: 18.04.2026).

3. Danyliuk L. R., Kobetska N. R., Yaremak Z. V. The Problems of Municipal Waste Management in the Context of European Integration. *Environmental Policy and Law*. 2019. Vol. 48, Issue 6. P. 430–435. DOI: <https://doi.org/10.3233/EPL-180112>. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/10.3233/EPL-180112> (дата звернення: 18.04.2026).

4. Сич К., Романов Є. Формування та реалізація державної екологічної політики в умовах євроінтеграції. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 45. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-40>. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1944> (дата звернення: 18.04.2026).

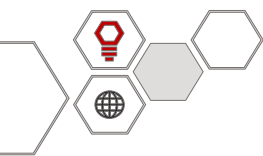
5. De Sadeleer N. *Environmental Principles: From Political Slogans to Legal Rules*. 2nd ed. Oxford : Oxford University Press, 2020. 640 p. DOI: <https://doi.org/10.1093/oso/9780198844358.001.0001>. URL: <https://academic.oup.com/book/32050> (дата звернення: 18.04.2026).

6. Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union. Article 191. EUR-Lex. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:12016E191> (дата звернення: 18.04.2026).

7. Chapters of the acquis. Chapter 27: Environment and climate change. European Commission. URL: https://enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/conditions-membership/chapters-acquis_en (дата звернення: 18.04.2026).

8. Ukraine Launches Screening under Cluster 4 “Green Agenda and Sustainable Connectivity”. European integration portal. 16.06.2025. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/en/news/ukraine-launches-screening-under-cluster-4-green-agenda-and-sustainable-connectivity/> (дата звернення: 18.04.2026).

9. Про оцінку впливу на довкілля : Закон України від 23.05.2017 № 2059-VIII. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2059-19> (дата звернення: 18.04.2026).

10. Directive 2011/92/EU of the European Parliament and of the Council of 13 December 2011 on the assessment of the effects of certain public and private projects on the environment. Official Journal of the European Union. 2012. L 26. P. 1–21. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32011L0092> (дата звернення: 18.04.2026).

11. Про стратегічну екологічну оцінку : Закон України від 20.03.2018 № 2354-VIII. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2354-19> (дата звернення: 18.04.2026).

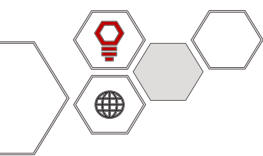
12. Directive 2001/42/EC of the European Parliament and of the Council of 27 June 2001 on the assessment of the effects of certain plans and programmes on the environment. Official Journal of the European Communities. 2001. L 197. P. 30–37. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32001L0042> (дата звернення: 18.04.2026).

13. Про управління відходами : Закон України від 20.06.2022 № 2320-IX. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2320-20> (дата звернення: 18.04.2026).

14. Directive 2008/98/EC of the European Parliament and of the Council of 19 November 2008 on waste and repealing certain Directives. Official Journal of the European Union. 2008. L 312. P. 3–30. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32008L0098> (дата звернення: 18.04.2026).

15. Про інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення : Закон України від 16.07.2024 № 3855-IX. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3855-20> (дата звернення: 18.04.2026).

16. Directive 2010/75/EU of the European Parliament and of the Council of 24 November 2010 on industrial emissions integrated pollution prevention and control. Official Journal of the European Union. 2010. L 334. P. 17–119. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32010L0075> (дата звернення: 18.04.2026).

17. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року : Закон України від 28.02.2019 № 2697-VIII. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2697-19> (дата звернення: 18.04.2026).

18. Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля : Конвенція ООН від 25.06.1998. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/994_015 (дата звернення: 18.04.2026).

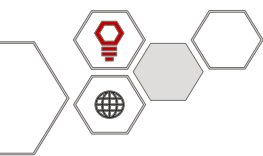
19. Judgment of the Court of Justice of 24 October 1996, Aannemersbedrijf P. K. Kraaijeveld BV and Others v Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, Case C-72/95, ECLI:EU:C:1996:404. CURIA. URL: <https://curia.europa.eu> (дата звернення: 18.04.2026).

20. Judgment of the Court of Justice of 7 January 2004, The Queen, on the application of Delena Wells v Secretary of State for Transport, Local Government and the Regions, Case C-201/02, ECLI:EU:C:2004:12. EUR-Lex. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:62002CJ0201> (дата звернення: 18.04.2026).

21. Judgment of the Court of Justice of 7 September 2004, Landelijke Vereniging tot Behoud van de Waddenzee and Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels v Staatssecretaris van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Case C-127/02, ECLI:EU:C:2004:482. CURIA. URL: <https://curia.europa.eu> (дата звернення: 18.04.2026).

22. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 11.12.2018 у справі № 910/8122/17. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua> (дата звернення: 18.04.2026).

23. Case of Dubetska and Others v. Ukraine, Application no. 30499/03, Judgment of 10 February 2011. European Court of Human Rights. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-103273> (дата звернення: 18.04.2026).

24. Status of Environment and Climate in Ukraine. European Commission, Joint Research Centre. 2025. URL: <https://esdac.jrc.ec.europa.eu/content/status-environment-and-climate-ukraine> (дата звернення: 18.04.2026).